

CZU 343.98

ACTIVITATEA SPECIALĂ DE INVESTIGAȚIE ÎN CONTEXTUL COMBATERII CRIMINALITĂȚII FAVORIZATE DE SEPARATISMUL TRANSNISTREAN: PROBLEME ȘI SOLUȚII

Boris GLAVAN,
dr. în drept, conf. univ.

Actualitatea combaterii criminalității favorizate de separatismul transnistrean este marcată prin diversitatea și multitudinea cauzelor și condițiilor care favorizează și alimentează această problemă în Republica Moldova: dorința marilor puteri de a pune stăpânire pe meleagurile fertile ale țării noastre, atitudinea șovină a forțelor imperiale, caracterul mioritic al băștinașilor, dorința clanurilor mafioate de a ajunge și a se menține la guvernare cu orice preț, lipsa educației manageriale în stil democratic a clasei politice, pluralismul reperelor de entitate națională care dezbină societatea și, nu în ultimul rând, cadrul juridic defectuos și favorabil mediului criminal. În continuare autorul trage din nou un semnal de alarmă cu privire la carențele legislative în domeniul activității speciale de investigație ce împiedică prevenirea și curmarea criminalității în general, inclusiv a celei favorizate de separatismul transnistrean.

Cuvinte-cheie: criminalitate, separatism, carențe legislative, activitate specială de investigație, măsuri speciale de investigație, infracțiuni.

SPECIAL INVESTIGATIVE ACTIVITY IN THE CONTEXT OF COMBATING CRIME FAVORED BY TRANSNISTRIAN SEPARATISM: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Boris GLAVAN,
PhD, associate professor

The topicality of fighting crime favored by Transnistrian separatism is marked by the diversity and multitude of causes and conditions that favor and fuel this problem in the Republic of Moldova: the desire of the great powers to take control of our country's fertile lands, the chauvinistic attitude of imperial forces, the desire of mafia clans to reach and maintain power at all costs, the lack of democratic-style managerial education of the political class, the pluralism of national entity landmarks that divide society and, last but not least, the faulty legal framework and favorable to the criminal environment. The author further raises the alarm about the legislative shortcomings in the field of special investigative activity that prevent the prevention and cessation of crime in general, including that favored by Transnistrian separatism.

Keywords: crime, separatism, legislative deficiencies, special investigation activity, special investigation measures, crimes.

Introducere. Procesul de edificare a statalității Republicii Moldova, început odată cu proclamarea independenței și care, din păcate, mai durează încă, s-a dovedit a fi unul extrem de dificil, fiind marcat de moștenirea nivelului scăzut al dezvoltării economice, al culturii și structurilor politice precum și de stereotipurile gândirii sovietice, generând la rândul lor factori care permanent au lovit cu putere în suveranitatea țării noastre.

Suveranitatea ca element fundamental al statalității Republicii Moldova este subminată, poate chiar în primul rând, de separatismul transnistrean, fiind și acesta rezultatul unei combinații a forțelor criminale imperiale plăzmuite strategic în aceeași perioadă sovietică. Lipsa de control asupra hotarului său de est și asupra unei regiuni care constituie 11% din totalul teritoriului statului sunt premise favorabile pentru realizarea intereselor crimi-

nale. În acest context expertii în materie penală demult dau alarma asupra faptului că zona transnistreană reprezintă un factor esențial ce alimentează criminalitatea transfrontalieră și transnațională suprapusă în majoritatea cazurilor cu criminalitatea organizată și economico-financiară [1].

Criminalitatea în cauză reprezintă o amenințare considerabilă a societății, un obstacol serios pentru funcționarea normală a statului, un factor destabilizator major în punerea în aplicare a reformelor economice și sociale, reducând încrederea cetățenilor în guvernare și administrație și provocând, totodată, nemulțumiri și tensiuni sociale. Astfel, prevenirea criminalității în general și a celei generate de separatismul transnistrean în mod special devine un obiectiv primordial pentru țara noastră în aspirațiile sale de emancipare a statalității și integrare europeană.

În același timp, cu părere de rău, constatăm că organele de drept sunt în imposibilitatea de a combate în mod eficient infracționalitatea, cauzele și motivele fiind multiple [2]. Am spus-o și cu alte ocazii [3; 4; 5] și o vom face în continuare ori de câte ori va fi cazul până ne vom face auziți atenționând asupra faptului că actualul cadru juridic ce reglementează activitatea specială de investigație pune în dificultate realizarea cu succes a sarcinilor de combatere a criminalității.

Metodologia studiului cuprinde metodele tradiționale de cercetare: logică, analiză și sinteză, deducție și inducție, observație și comparație.

Rezultate obținute și discuții. Suntem cu toții martorii evenimentelor din Ucraina și vedem cât de destabilizatoare devine situația de la o zi la alta, acțiunile teroriste ale separatiștilor din țara vecină fiind susținute și alimentate din exterior inclusiv de separatismul transnistrean. În contextul reținerii spionilor transnistreni pe teritoriul Ucrainei în încercarea de a face trafic de armament [6] jurnaliștii autohtoni se întreabă, în mod firesc de altfel,

de ce organele de drept de la noi din țară nu știu de astfel de fapte? [7, p.6]. Desigur, cauzele necunoașterii acestor fapte ar fi mai multe, dar cel mai important, după părerea noastră, fiind anume cadrul legal care împiedică organele abilitate să investigheze faptele cu tentă infracțională, inclusiv a unor astfel de cazuri.

La finele anului 2012, au intrat în vigoare noile prevederi juridice cu privire la investigațiile operative, fiind vorba despre Legea nr.59 privind activitatea specială de investigație și Legea nr.66 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al RM. Cu siguranță, la baza adoptării acestor acte normative a stat un scop nobil, și anume racordarea legislației naționale la standardele europene. Apreciem înalt voința legiuitorului de a face mai multă claritate în domeniul vizat, însă, din păcate, caracterul neconsecvent, interpretativ și, în anumite privințe, contradictoriu al prevederilor stipulate în aceste două legi compromit aproape în totalitate sarcinile de bază ale activității speciale de investigație, și anume: prevenirea și curmarea infracțiunilor, colectarea de informații despre posibile evenimente și/sau acțiuni ce ar putea pune în pericol securitatea statului (art.2 al Legii nr. 59/2012).

Mă întreb cum pot fi prevenite infracțiunile, inclusiv cele generate de separatismul transnistrean, în condițiile în care majoritatea măsurilor speciale de investigație, fiind și cele mai eficiente, pot fi realizate doar în cadrul urmăririi penale care, după cum este bine știut, este inițiată doar după comiterea infracțiunii și nicidecum înainte (alin.(3) art.18 al Legii 59 din 29.03.2012; art.132³ CPP).

Pot oare fi prevenite actele de terorism, actele de diversiune sau alte acțiuni criminale îndreptate împotriva autorităților publice sau securității de stat doar prin măsuri speciale de investigație precum *chestionarea* sau *urmărirea vizuală* în condițiile în care criminalii de astăzi acționează la un nivel profesional foarte înalt, camuflându-și cu precauție planurile di-

abolice și folosind cele mai moderne tehnologii antispionaj?

Spre exemplu, cum poate fi prevenit omorul la comandă fie în scop politic sau în afara acestuia, fără a intercepta comunicările, fără a verifica și ține sub control planurile criminale ale celor care pregătesc astfel de fapte?

Cu siguranță, cineva în încercarea de a ocoli legea poate spune că inițierea cauzei penale poate fi făcută în baza pregătirii de infracțiune, numai că, atragem atenția, potrivit Codului penal, pregătirea de infracțiune în calitate de „infracțiune neconsumată”, care de altfel poate servi drept temei pentru inițierea urmăririi penale, există doar în cazul în care acțiunile de pregătire au fost sistate din cauze independente de voința făptuitorului (art.26, 27 CP al RM), adică în cazul în care făptuitorul a fost reținut de organele de drept. Dacă însă, în cazul aceluiași exemplu, organele de drept nu au intervenit în vederea sistării acțiunilor de pregătire a infracțiunii și nici o altă cauză externă nu a determinat făptuitorul să renunțe la realizarea planului său criminal, atunci nu putem vorbi despre existența infracțiunii în forma neconsumată. Prin urmare, nu poate fi pornită urmărirea penală și respectiv nu pot fi realizate nici măsuri speciale de investigație efective și pe măsura actului criminal. Faptul că există suspiciuni, fie chiar și rezonabile, că în viitor se va comite o infracțiune nu poate servi drept temei pentru pornirea urmăririi penale din simplul fapt că urmărirea penală se inițiază post-factum și nu ante-factum.

Codul de procedură penală stipulează expres că urmărirea penală se pornește dacă din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală. Așadar, atragem atenția asupra făptuitorului că legiuitorul în acest caz folosește timpul trecut și nu prezent sau viitor atunci când se referă la infracțiune în temeiul căreia poate fi pornită urmărirea penală (art.274

CPP).

Din păcate, cele relatate sunt valabile nu doar în cazul imposibilității prevenirii omorului la comandă, ci și pentru multe alte categorii de infracțiuni care urmăresc fie un scop strict politic, fie că acesta concurează și cu alte scopuri.

În contextul analizei prevederilor juridice cu privire la interceptarea comunicărilor în calitate de instrument, foarte eficient de altfel, împotriva criminalității în general și a celei politice în mod special, este interesant faptul că noile prevederi interzic aplicarea acestui instrument în cazul dezordinilor în masă, însoțite de aplicarea violenței împotriva persoanelor, de pogromuri, incendieri, distrugeri de bunuri, de aplicarea armei de foc sau a altor obiecte utilizate în calitate de armă, precum și de opunere de rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților (art.285 CP), or tocmai astfel de acțiuni criminale au la bază interese separatiste. Interceptarea este interzisă și în cazul altor infracțiuni care vizează în mod direct caracterul politic, ca de exemplu *coruperea alegătorilor* (art. 181¹ CP).

Vorbind de prevenirea infracțiunilor atragem atenția și asupra faptului că această sarcină se compromite prin însăși definiția activității speciale de investigație expusă diferit în cele două legi menționate mai sus, într-un caz această activitate fiind desemnată ca **o totalitate de acțiuni de urmărire penală** (art.132¹ CPP), iar în alt caz ca **o procedură cu caracter public sau secret** (art.1 al Legii 59 din 29.03.2012). Prin urmare, apare întrebarea: Care este totuși natura juridică a măsurilor speciale de investigație, sunt sau nu acțiuni de urmărire penală? și care este valoarea juridică a informațiilor obținute în urma realizării măsurilor speciale de investigație, au sau nu statut de probă?

Incertă este situația și în privința organului abilitat cu atribuții în domeniul investigațiilor speciale, dat fiind faptul că Legea nr.59 din 29.03.2012 stipulează expres că activitatea

specială de investigație se efectuează de către ofițerii de investigație ai subdiviziunilor specializate (art.6), iar Legea nr.66 din 05.04.2012 stabilește că interceptarea și înregistrarea comunicărilor, precum și înregistrările de imagini se efectuează nu doar de către ofițerul de investigație, ci și de ofițerul de urmărire penală. Astfel, nu este clar cum poate ofițerul de urmărire penală să efectueze măsuri speciale de investigație în condițiile în care nu este investit cu atribuții în acest domeniu. Considerăm că pe această cale, prin asumarea de către ofițerul de urmărire penală a competențelor din domeniul investigațiilor speciale, se diminuează considerabil rolul ofițerului de investigație în combaterea criminalității. Este ca și cum ofițerul de urmărire penală ar efectua expertizele criminalistice nefiind specialist în acest domeniu.

Există și alte curențe legislative care pun în dificultate prevenirea și curmarea infracțiunilor inclusiv a celor cu caracter politic. Mă voi limita însă la cele expuse pentru a nu pierde esența problemei în detaliile legilor menționate.

Concluzionând cele relatate, menționăm: combaterea criminalității politice a devenit imperativul principal în aspirațiile societății noastre de a deveni cu adevărat democratică, imperativ care impune cu necesitate un cadru juridic adecvat pentru curmarea crimelor, în general, și a celei politice, în mod special. Pe această cale intervenim repetat cu propunerea revizuirii cât mai urgente a cadrului legal în domeniul investigațiilor speciale, astfel încât ofițerii de investigație să poată realiza întregul spectru de măsuri speciale de investigație pentru realizarea tuturor sarcinilor indicate în Legea 59/2012, astfel încât prevenirea și curmarea infracțiunilor, relevarea atentatelor criminale care pot pune în pericol securitatea statului să devină o realitate.

Bibliografie:

1. Octavian BEJAN. Considerații privind fenomenul criminalității transfrontaliere și transnaționale. În „Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: probleme teoretice și practice (traficul de ființe umane, terorismul, spălarea banilor, traficul ilicit de droguri și armament)”, Chișinău, 2005;
2. Notă informativă la proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative / ([http://www.justice.gov.md/file/Proiecte%20de%20acte%20normative%20remise%20spre%20coordonare/NOT%C4%82%20informativ%C4%82\(1\).doc](http://www.justice.gov.md/file/Proiecte%20de%20acte%20normative%20remise%20spre%20coordonare/NOT%C4%82%20informativ%C4%82(1).doc))
3. Mîrzac V. Glavan B. *Efectele reformei privind realizarea măsurilor speciale de investigație în contextul combaterii infracțiunilor cu caracter transnațional*. În: Criminalitatea transfrontalieră și transnațională: Tendințe și forme actuale de manifestare, probleme de prevenire și combatere. (Conferința științifico-practică internațională, 26 iunie 2018). Chișinău, 2018. p.142-147. ISBN 978-9975-121-48-4. CZU 343:351.746.1(082)=135.1=161.1 // <http://academy.police.md/assets/files/pdf/conferintu.pdf>
4. Glavan B. *Probleme actuale privind activitatea specială de investigații*. În: Perspectivelor și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației. (Conferința științifico-practică internațională, Vol. VII, Partea 1, 5 iunie 2020), Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu din Cahul, 2020, p. 140-144. ISBN 978-9975-88-060-2. CZU 343.1 (753) // https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/112783
5. Glavan B. *Mandatul de supraveghere tehnică în contextul modernizării activității de informație în Republica Moldova*. În: Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică (Materialele Conferinței științifico-practice naționale (8 septembrie 2020). Chișinău, 2020 p.39-49. CZU 351.86(478)+327(082)=135.1=161.1. ISBN 978-9975-56-783-1. // <https://sis.md/sites/default/files/comu->

- nicate/fisiere/Materialele%20conferin-
tei%202020_1.pdf
6. Agent al KGB-ului transnistrean, reținut în Ucraina. Care era scopul spionului. // https://www.realitatea.md/agent-al-kgb-ului-transnistrean--retinut-in-ucraina--care-era-scopul-spionului_1626.html
  7. Roșian Vasiloi. Riscuri de securitate și apărare în contextul reglementării transnistrene. (IDIS) „Viitorul”. 2017 // <http://www.viitorul.org/files/Riscuri%20de%20securitate%20si%20aparare%20-%20%20Mai%202017%20rev2.pdf>
  8. Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18.04.2002 // Monitorul Oficial al R. Moldova nr.128-129/1012 din 13.09.2002.
  9. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14.03.2003 // Monitorul Oficial al R. Moldova nr.104-110/447 din 07.06.2003.
  10. Legea nr.66 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al RM // Monitorul Oficial nr.155-159/510 din 27.07.2012.
  11. Legea nr.59 privind activitatea specială de investigație // Monitorul Oficial nr.113-118/373 din 08.06.2012
-

Despre autor**Boris GLAVAN,**

*doctor în drept, conferențiar universitar,
Catedra „Investigații speciale și securitate informațională”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al R. Moldova
e-mail: gba74@rambler.ru
tel.: 079402916*